

den materielle lovgivning kan fastsættes, at behandlingen af en given sagstype skal ske efter reglerne om kriminalsagers behandling med de særlige retssikkerhedsgarantier for borgeren, som følger heraf.

Som det fremgår, vil det også i regler på de områder, der hører under hjemmestyret, kunne bestemmes, at en given sagstype ved domstolene skal behandles efter reglerne om kriminalsagers behandling. Der lægges herved navnlig vægt på, at en sådan regulering tilsigter at styrke retsstillingen for den, som sagen vedrører. De principielle betænkkeligheder, der er påpeget i bemærkningerne til § 300, gør sig derfor ikke gældende her, og det findes derfor naturligt, at det – inden for rammerne af det oven for omtalte accessoriesynspunkt – kan fastsættes også i hjemmestyrelovgivning, at visse sager behandles efter reglerne om kriminalsagers behandling.

Efter *nr. 1* finder reglerne om kriminalsagers behandling også anvendelse i sager, hvor der nedlægges påstand om særlige følger, der til fyldestgørelse for det offentlige er fastsat for overtrædelser af visse love, herunder bygningslovgivningen og skattelovgivningen.

Den tilsvarende bestemmelse i § 684, stk. 1, nr. 1, i den danske retsplejelov, har navnlig fundet anvendelse i tilfælde, hvor det offentlige nedlægger påstand om forandring af en ulovlig tilstand, der er tilvejebragt ved lovovertrædelsen, f.eks. en påstand om fysisk lovliggørelse af en bygning eller lignende, eller påstand om efterbetaling af skat i sager om skattesvig.

I *nr. 2* er det fastsat, at reglerne om kriminalsagers behandling også anvendes i sager om ophævelse af en forening. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 684, stk. 1, nr. 2, og sigter til ophævelse af foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, jf. herved grundlovens § 78, stk. 2.

Bestemmelsen omfatter efter forslaget *nr. 3*, der svarer til den danske retsplejelovs § 684, stk. 1, nr. 5, desuden sager om tab af arveret. Det følger af § 10 i arveloven for Grønland, at en person, som har begået en forsætlig overtrædelse af kriminalloven, som har medført en andens død, eller som har forsøgt at dræbe en slægtning i opstigende linje, øvet vold mod den pågældende eller truet vedkommende på strafbar måde, ved dom kan fratages arveretten efter vedkommende. Efter arvelovens § 10, stk. 3, træffes afgørelse herom under kriminalsagen eller under en særlig sag. Den foreslåede bestemmelse i *nr. 3* tager således sigte på sidstnævnte særlige sag.

I den danske retsplejelovs § 684 er endvidere opregnet en række sagstyper, der ikke foreslås medtaget i denne bestemmelse. Det drejer sig således om stadfæstelse af forbud mod udbredelse af et fremmed skrift, andre retsfølger af strafbare handlinger, fortabelse af rang, titel mv. og mortifikation eller godtgørelse i forbindelse med offentligt påtalte sager om æresfornærmelse. Disse sagstyper må antages at være enten omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 300, overflødige som følge af ændringer i lovgivningen, eller må i øvrigt anses for værende uden praktisk betydning.

Det er derfor foreslået, at bestemmelsens anvendelsesområde indskrænkes til de under nr. 1-3 anførte sagstyper, men dog med den ovenfor omtalte mulighed for en særlig regulering af spørgsmålet i den materielle lovgivning.

Med hensyn til værnetinget for behandlingen af sager efter § 301 henvises til den foreslåede bestemmelse i § 308 samt bemærkningerne hertil.

Til § 302

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at kriminalsager, der er undergivet privat påtale, behandles efter reglerne om civile sagers behandling. Med hensyn til kommissionens overvejelser om at indføre privat påtale i visse sager i den grønlandske retspleje, henvises nærmere til betænkningens afsnit XIV, kap. 2.

Bestemmelsen har alene til formål at fastslå, at det er reglerne om civile sager, og ikke kriminalsagers behandling, der finder anvendelse i privat påtalte sager. Hvilke sager der er undergivet privat påtale, fremgår af den materielle lovgivning herom. Det drejer sig først og fremmest om visse af kriminallovens bestemmelser, men også i særlovgivningen kan det forekomme, at forfølgning af en given lovovertrædelse ikke skønnes at have en så væsentlig offentlig interesse, at det kan begrunde en almindelig offentlig påtaleret, jf. dog § 317 om det offentlige adgang til at påtale i sager undergivet privat påtale.

Tilsvarende vil der i den materielle lovgivning kunne fastsættes eller allerede være fastsat en vis procesretlig regulering for privat påtalte sager, f.eks. bestemmelser om frister for sagsanlæg.

I *stk. 2*, der svarer til den danske retsplejelovs § 725, stk. 1, er foreslået nærmere regler om selve påtaleretten i de i *stk. 1* nævnte sager. Påtaleretten tilkommer efter forslaget således den forurettede i sagen. Den nærmere fastlæggelse af, hvilken person eller personkreds der kan anses for forurettet i sagen, må